

Warszawa, 25.01.20245

Prof. dr hab. Agnieszka Chacińska
tel: +48 885 014 011
e-mail: a.chacinska@imol.institute

Recenzja wniosku habilitacyjnego pani doktor Andrei Lipińskiej

Pani doktor Andrea Lipińska uzyskała stopień doktora nauk biologicznych w zakresie biochemii w 2006 r. na Międzyuczelnianym Wydziale Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Akademii Medycznej w Gdańsku. Obecnie na tej samej uczelni pani doktor ubiega się o stopień doktora habilitowanego nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie biotechnologia.

Ocena osiągnięcia naukowego, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 Ustawy z dn. 20 lipca 2018 Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce

Na osiągnięcie naukowe składa się siedem oryginalnych publikacji dotyczących jednego z etapów rozwoju wirusów, opublikowanych w latach 2011 - 2023. W większości tych pracach dr Andrea Lipińska jest pierwszym, ostatnim/korespondencyjnym autorem, często w pozycji równorzędności. Prace zostały opublikowane w czasopismach z listy filadelfijskiej. Znakomita część z tych czasopism ma charakter szanowanych czasopism specjalistycznych, jedno - o szerszej i bardziej ogólnej tematyce - jest uznane za czasopismo tzw. „drapieżne” (ang. „predatory”). Na temat „predatory journals” oraz głównego problemu z nimi związanego, a więc „kadłubkowego” lub wręcz nieistniejącego procesu recenzji, toczy się obecnie dyskusja, zarówno w Polsce, jak i na świecie. Zaznaczam ten fakt z racji, że publikacje w takich czasopismach są obecnie nierekomendowane i powoli wypadają z różnych ważnych zestawień czasopism. Niemniej jednak dostrzegam fakt, że wielu naukowców wpadło w pułapkę wydawnictw „predatory”, nie będąc świadomymi tej patologii. Świadomość tego zjawiska powinna z czasem rosnąć, a wzmocnienie tego przekazu jest główną motywacją wpisu tej uwagi

do recenzji pracy doktorantki. Ta uwaga nie dotyczy samej wartości merytorycznej opisaney pracy, a jest tylko wskazaniem kwestionowanej reputacji wydawnictwa.

Jako sygnatariuszka DORA, wstrzymuję się z komentowaniem współczynników oddziaływania służących do oceny czasopism, a nie osiągnięć naukowców (lub innych mniej lub bardziej wypaczonych pochodnych tychże współczynników, takich jak listy ministerialne), a z danych numerycznych pozwolę sobie skomentować jedynie cytowania. Prace starsze są dobrze cytowane, ale cytowania nowszych prac nie są jeszcze bardzo liczne. Przyczyną tego może być stosunkowo wąska dziedzina badań, choć należy zaznaczyć, że wirusologia molekularna i komórkowa przeżywa swój renesans.

Osiągnięcia habilitantki są kontynuacją i rozwinięciem zainteresowań dotyczących wirusologii, a konkretnie oddziaływań z układem immunologicznym gospodarza. Habilitantka głównie zajmuje się herpeswirusami. Habilitantka już w czasie swojej pracy doktorskiej odkryła, że wirusowe białko UL49.5 jest inhibitorem transportera peptydów TAP. W swoich pracach przedstawionych jako osiągnięcie, habilitantka postawiła sobie za cel sprawdzenie uniwersalności oraz mechanizmu tej inhibicji, a także regulacji transportu i degradacji TAP pod wpływem działania inhibitora - białka wirusowego. Cel ten udało się osiągnąć. Na uwagę i pozytywną ocenę zasługuje ewolucja metodologii, z kierunku z badań opisowych w kierunku badania mechanizmów i struktur. Ta zmiana widoczna w kolejnych publikacjach bardzo rozszerzyła głębię poznania. W oparciu o autoreferat, kierunek badań strukturalnych będzie też kontynuowany w przyszłości, i tu należy spodziewać się postępu, m. in. spowodowanego rewolucyjnym rozwojem technologii badań strukturalnych, zarówno eksperymentalnych, jak i teoretycznych typu alphaFold.

Jako słabą stronę badań zaprezentowanych do osiągnięcia uznaję dość wąską tematykę, skupioną właściwie na interakcji dwóch białek/kompleksów białkowych, niemniej jednak osiągnięcie zawiera również trochę szerszy kontekst komórkowy. I jak już wspomniałam, rozwój strukturalnych podejść eksperymentalnych jest bardzo dobrym kierunkiem działań, obranym w trakcie badań, i dalej kontynuowanym.

Habilitantka w trakcie badań opisanych w osiągnięciu weszła w szereg współprac międzynarodowych i z naukowcami w kraju. Wiele z nich jest związkami długoterminowymi i stawia badania i samą habilitantkę w bardzo dobrym świetle. Na uwagę zasługują dobre

finansowania grantowe wskazujące, że habilitantka swoimi osiągnięciami (a także planami na przyszłość) przekonuje ekspertów i recenzentów międzynarodowych do swoich badań. W podsumowaniu, przedstawiony cykl prac jest oryginalny, i wiodący udział habilitantki nie budzi żadnej wątpliwości.

Ocena pozostałych osiągnięć naukowych

Dorobek p. dr Andrei Lipińskiej oceniam dobrze. Jest współautorką 28 publikacji (licząc razem z 7 wchodzącymi w skład osiągnięcia). Publikacje plasują się w różnych dziedzinach wirusologii i biologii komórki, i są opublikowane w renomowanych wyspecjalizowanych wydawnictwach, bądź prestiżowych czasopismach o szerokim profilu (np. PNAS). Nie rzucają się w oczy żadne inne publikacja w czasopismach „drapieżnych”. Prace są cytowane co najmniej przyzwoicie, a często bardzo dobrze. Kontrybucja do dziedziny jest zauważona przez gremia międzynarodowe, o czym świadczą zaproszenia na konferencje.

Opinia o wykazywaniu się przez Habilitantkę istotną aktywnością naukową (albo artystyczną) realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej (lub instytucji kultury)

Habilitantka, jak wspomniałam powyżej, prowadzi szereg współprac, w tym z naukowcami spoza Polski. Należy wspomnieć o długoletniej współpracy z prof. E. Wiertzem z Leiden Medical Center z Niderlandów, która sięga jeszcze czasów doktoratu habilitantki, w tym także krótkich pobytów, w sumie 13 miesięcy, które mogą zostać uznane za staże podoktorskie. Habilitantka nie odbyła stażu podoktorskiego w tematyce innej niż w zasadzie kontynuowana i rozwijana od doktoratu. W zasadzie od początku (studia, doktorat, obecnie habilitacja) głównym miejscem działalności naukowej był Międzyuczelniany Wydział Biotechnologii Uniwersytetu Gdańskiego i Akademii Medycznej w Gdańsku. Nie jest to wybitna mobilność, jeśli oceniać z perspektywy nauki międzynarodowej (gdzie wielokrotnie w czasie kariery następuje zmiana instytucji, nie tylko na okres stażu podoktorskiego), jednak w polskim środowisku raczej typowa. W podsumowaniu, habilitantka wykazuje się kontaktami i

działaniami obejmującymi nie tylko swoją uczelnie macierzystą, moim zdaniem w pełni spełniając wyznaczone kryteria.

Inne uwagi

W tej części zwracam uwagę na dodatkowe fakty, które świadczą o tym, że p. dr Andra Lipińska osiągnęła niekwestionowaną dojrzałość oraz samodzielność naukową. Przede wszystkim historia pozyskiwania grantów robi wrażenie, od grantu FNP -Pomost przez Sonatę, Sonatę Bis aż do grantu Opus. Należy podkreślić, że wszystkie te schematy grantowe należą do bardzo konkurencyjnych. Habilitantka była w stanie skutecznie i na czas przekonać ekspertów NCN do swoich pomysłów. Była organizatorem dwóch konferencji poświęconych wirusologii. Regularnie recenzuje artykuły dla czasopism międzynarodowych.

Dydaktyka to ważna część życia akademickiego habilitantki. Jej aktywność w tej dziedzinie jest bardzo duża, co zostało wyróżnione medalem. Prowadziła/prowadzi wiele zajęć, wykładów i kursów na różnych poziomach zaawansowania studentów. Należy zwrócić uwagę na przygotowania programów kursów angielskojęzycznych dla studentów Erasmus. Habilitantka wypromowała 19 prac licencjackich i 25 prac magisterskich. Była też promotorem pomocniczym dla trzech doktorantek, które z sukcesem obroniły prace doktorskie. Ponadto habilitantka jest promotorem pomocniczym dla trzech innych doktorantek.

Wniosek końcowy

Na podstawie wyżej przedstawionej analizy stwierdzam, że Pani dr Andrea Lipińska spełnia kryteria opisane w obowiązującej ustawie jako warunki niezbędne do uzyskania stopnia doktora habilitowanego. W związku z tym, w pełni popieram wniosek Habilitantki o nadanie jej stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk ścisłych i przyrodniczych, w dyscyplinie nauki biotechnologia. Uzyskane wyniki są ważne z punktu widzenia wiedzy podstawowej, ale także dalszego rozwijania metod walki z wirusami.

A. Chacińska